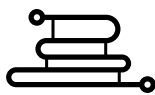

Biblioteka
PERSONA GRATA

TIM press

Biblioteka

PERSONA GRATA

Hrvoje Jurić

O NAJMANJEM I JOŠ MANJEM

Nakladnik

TIM press d.o.o., Zagreb

tim.press@tim-press.hr

www.tim-press.hr

Za nakladnika

Dijana Bahtijari

Urednik

Hašim Bahtijari

Lektura

Zdenka Krilčić

Grafičko oblikovanje

TIM press

Ilustracija na koricama

Adnan Dupanović, *The Game*, 2021.

Tisak

Kika-graf d.o.o.

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001225956

ISBN 978-953-369-037-7

© TIM press

Sva prava pridržana.

HRVOJE JURIĆ

O najmanjem
i još manjem

Zagreb, 2024.

Sadržaj

PROSLOV	7
BLISKI ZAPAD	9
PASJI ŽIVOT	29
OD USKRSA DO VASKRSA	
<i>Meditationes theologico-virologicae A. D. 2020</i>	61
PRVIH ŠEST DANA	
<i>(Molitve za Ninu, u ljeto 2023.)</i>	79
POLITIKA MEĐUZEMLJA	89
MIKROSKOPSKI	103
BILJEŠKA O CITIRANIM DJELIMA	147
BILJEŠKA O PISCU	149

„Zaista kažem vam:
Što ste učinili jednomu od ove moje najmanje braće,
to ste meni učinili.

[...]

Zaista kažem vam:
Što niste učinili jednomu od ovih najmanjih,
to niste učinili ni meni.“

Isus prema *Evandjelju po Mateju*

* * *

„Tako stoje stvari, a mi smo od njih manji.“

Erri De Luca u pjesmi *Povećalo za poštanske marke*

PROSLOV

Većina zapisa objedinjenih ovom knjigom nastajala je od 2015. do 2020. godine, u odvojenim ciklusima, a kao cjelina – ne samo kronološka nego i tematska – ukazali su mi se početkom 2021. godine, kad sam u trenutku iznenadnog nadahnuća od fatalnoga kaosa odlučio spasiti svoje elektroničke foldere i papirnate registratore.

U naredne dvije godine, dok sam čekao priliku za oknjiženje tih zapisa, nastajali su neki novi, pa sam odabrane upleo u zbirku jer su od istoga tkiva.

* * *

Red u kaosu možda još uvijek vidim samo ja. Čitatelji i čitateljice mogli bi biti zbunjeni raznorodnim formama zapisa. Kažem li da se u svim slučajevima radi o *poetskim esejima*, morao bih napomenuti da je ponegdje ono što se čini kao esej mišljeno kao pjesma, a ono što izgleda kao pjesma zapravo je esej, putopis ili čak reportaža.

Kako god bilo, jedinstvo ovih zapisa nastojao sam naznačiti već naslovom okačenim na korice knjige i potom dvostrukim motom. U knjizi je, dakle, riječ o onom najmanjem, pa i o onom još manjem: od onih nesretnika koje smo se naviknuli zvati migrantima, a koji su najmanja braća i sestre današnjeg čovječanstva, preko ne-ljudske braće i sestara, koje zovemo životinjama, odvajajući ih

BLISKI ZAPAD

BLISKI ZAPAD
(PRIČE IZ BIHAĆA U LJETO 2018.)

Havla

Kosu mi je spalio, tako to znam:
za centimetar me promašio geler.
Moju lobanju, moj mozak, mene.
Zato sam prešla tri hiljade kilometara,
od Halepa dovde.
I još ću hiljadu i po, akobogda,
odavde do Lunda.

A i Faris je otišao prije toga,
u Švedsku.

Užasno je bilo. I još je.
Hiljade nas, Sirijaca,
Palestinaca, Iračana,
Afganistanaca, Indijaca,
Iranaca,
Marokanaca, Alžiraca,
Afrikanaca, i drugih.
I hiljade njih, policajaca,
humanitaraca,
Turaka, Grka, Albanaca, Crnogoraca, Bosanaca,
Hrvata, i drugih.

A sama sam, sestro, ovdje
i bez njega. Moram dalje.

Probala sam već:
petnaest kilometara do Evrope,
ali me vratilo, dvaput.
Biće bolje: sabur, naučila sam.
Osim toga: šta je petnaest spram hiljada,
i šta su hiljade spram jednog?

Ali

Azra je jedini čovjek kojeg sam upoznao u ovom gradu.
Mislim na Bosance.
Sigurno ni nema mnogo ljudi koji bi se htjeli upoznati
sa mnom.
Bosanci prolaze pored nas muhadžira i ne gledaju nas.
Ako me neko pogleda, ja klimnem glavom,
a nekad i kažem: *helou*. Sad znam i: *dobar dan*.
Ali lakše je: *helou*.
Kaže Azra da je bolje da ne govorim ljudima: *es selamu alejkum*,
jer bi me neki mogli krivo shvatiti.
– Nije ti ovo Afganistan.

Azra se smijala kad sam govorio: Bi-hak i Za-greb.
Kao, nikad prije nije pomislila na to da je u Bihaću 'hak',
istina,
i da je u Zagrebu 'greb', grob.
– A 'Minhen' i 'Hamburg' možeš reći bez greške.

(1) Vijesti, rano jutro

U rano jutro ne stižu dobre vijesti. U rano jutro dobra je vijest samo to da je svanulo još jedno jutro i da smo ga doživjeli. {Ali to ti ne treba nitko javljati; to je vijest koju šalješ samom sebi – osjetilima svojim i još nepomišljenom mišlju. [Rano je jutro jedina šansa za osamu, rano je jutro osama, rano je jutro jedina šansa: kasnije je prekasno; prenapučena osjetila, misli, akcije, rezultati (ili ne), propusti, promašaji.]}

Ako te netko zazove u rano jutro da ti kaže nešto drugo, dobro ili loše, bit će to jučerašnja vijest: loša vijest koja se krčkala cijelu noć u umaku neke brige, ili dobra vijest koja je zagorjela na tavi opreza, pa je nećeš moći probaviti bez pomoći drugih. Nedobra vijest, uglavnom.

Ako te, dakle, netko zazove u rano jutro da ti isporuči neku vijest, budi spreman priznati da je prekasno za dobro i prerano za zlo.

(2) O čemu se može pisati

Stvari, ako su ti preblizu, ne vidiš cijele. Stvari, ako su ti predaleko, ne vidiš jasno. Stvari trebaju biti blizu i daleko ako želiš o njima pisati, ako ih želiš opisati.

O najgorim stvarima koje su mi se dogodile nisam mogao pisati, nisam ih mogao opisati, jer nisam znao: ako ti je nešto preblizu – recimo, u kanalu između mozga i srca – možeš se odaljiti, stati daleko od sebe i vidjeti sve što trebaš vidjeti, i opisati. To, doduše, neće više biti tvoj doživljaj, ali može biti doživljaj tebe.

(3) Transformativna iskustva, vlastita i tuđa

Smatram da svatko u životu ima jedno potresno, prijelomno i presudno iskustvo, što nazivam *transformativnim iskustvom*, a jednom sam to, teorijski, izrazio ovako:

TRANSFORMATIVNA ISKUSTVA su snažna, uznemirujuća i šokantna iskustva (bilo pozitivna ili negativna) koja (bilo trenutačno ili u određenom periodu života, kao niz povezanih događaja) dubinski mijenjaju neku osobu, odnosno prouzročuju promjenu u temeljnim stavovima, načinu mišljenja, pa i cijelome svjetonazoru, mijenjajući istovremeno i smjer života i način života, nepovratno i zauvijek, te su uglavnom jedinstvena, tj. osoba u kasnijim fazama života i na kraju života može reći da je dotično iskustvo bilo najvažnije ili barem jedno od najvažnijih iskustava u čitavom njezinom životu.

Imam i ja jedno takvo, koje izbija kroz pukotine zgrade koju sam izgradio na njemu, vlaži zidove koje redovno bijelim, ali se divljih šara nikako ne mogu riješiti.

Kada se dva takva iskustva ukrste, takva iskustva dviju osoba, ili više njih ili mnogo njih, u eksploziji raskršća, tuđe takvo iskustvo može postati i tvoje, i tvoje takvo iskustvo može postati i tuđe, ili čak tuđe može postati više tvoje nego tuđe (i tvoje može postati više tuđe nego tvoje), a može biti i da se iskustva ponište šutnjom i zaboravom, pa da novo neiskustvo ublaži patnju i otvori prostor za nove užase.

moj strah i nada

travka koja čeka udarac kopačke, uz bijelu liniju, s vanjske strane igrališta, 45 minuta, dva puta 45 minuta, 45 puta 45 minuta, 45 minuta puta 450 puta, ne bi bila tako pomirena i ravnodušna, imala bi moj strah i nadu da joj o tom trenutku, jednom trenutku, udarcu, ne ovisi cijeli život, nego ono najbolje u njemu.

meso

:: [nije me baš zanimala biologija dok nisam počeo misliti-
jesti] :: oko za oko, zub za zub, jednjak za jednjak, želudac
za želudac, i tako dalje, i tako prije :: tkiva :: [postala su
jednaka, mesa, a nemesni titraji mesa počeli su se razliko-
vati] :: molekule plastike pa željeza, peteljka patlidžana,
šimšir-list, moja zanoktica, beskrvni režanj jaganjčeve
noge, ti koji oduzimaš grijeh svijeta :: [sve biva, mnogo
od toga živi, nešto u tome umire, mnogo od toga biva
umrijeto, sve će biti plaćeno] ::

mreškanje

moja nadlanica [skroz vodoravan pogled, nulta nadmorska visina, u punom svjetlu sunca] – srednja dob – mreškanje mora za bonace. očekujem vjetar, valove, neizvjesnu oluju.